

О позоришту...

Са Катарином Павловић Бачи поразговарала сам о Српском позоришту у Будимпешти.

Да ли нам можете рећи неколико речи о историји позоришта?

Позориште је основано пре двадесет и једну годину. Има веома богат програм. Правимо, у просеку, две премијере у току године. Не можемо више, јер смо финансијски ограничени. Нас финансира држава Мађарска и сналазимо се са средствима које имамо. Недостатак финансија побеђујемо ентузијазмом и љубављу према позоришту. Вођени нашим директором Миланом Русом који је академски глумац и члановима овог позоришта ми успешно радимо.

На ком језику играте представе?

Представе су углавном на српском језику. Било је пар представа које су биле и на српском и на мађарском језику. Почели смо и да српске представе титлујемо на мађарски језик, зато што имамо жељу да Мађарској публици представимо нашу културу, наше активности.

Колика је посећеност Ваших представа?

Трудимо се да за наше представе иде велика реклама. Тешко је људе, у данашње време, натерати у позориште. Она генерација која је навикла да долази у позориште, та генерација је већ у позним годинама. Они живе раштркано по Мађарској, тако да је наш задатак да позориште оде до њих. Тако да са представама, осим што их приказујемо овде у позоришту, гостујемо и по местима где живе Срби и тамо играмо. По могућности гостујемо и у Србији.

Које су Ваша задужења у позоришту?

Ми смо мало позориште тако да сви све раде. То је много лепо зато што је креативан рад. Моја главна улога је да будем акцентолог. То су они измислили, јер сам ја дошла из Србије па да им исправљам нагласке. Заправо, не толико акценте, јер језик треба неговати, али граматичких грешака не сме да буде.

Колико чланова броји ваша позоришна трупа?

Наш директор је професионални глумац, имамо још једног колегу који је завршио Академију овде. Два глумца који нису завршили академију, али су стекли звање глумца искуством, полагањем практичног испита. Ту је још нас неколико, који упадамо по потреби.

У позоришту је било седморо запослених. Међутим, сада нико од нас није запослен, будући да немамо средстава па радимо хонорарно. Али обично је ту редитељ, техника. Костимографе за велике представе доводимо из Београда.

Живели сте у Суботици. Имали сте везе са Београдом. Да ли и колико се разликују позоришта у Србији од оних у Мађарској?

Разликују се. У Београду сад не може да се нађе класично позориште. Све су модерне представе, алтернативна позоришта. У Пешти није тако. Има и таквих позоришта, али много мање. У Србији су мање заступљени, а овде су оперете и кабареи веома популарни. Колико ја успевам да испратим, нисам одавно била у позоришту у Београду.

Наша публика је специфична. Наши људи су веома патријархални. Црква има веома велики утицај. Тако да морамо да пазимо на то шта играмо.

И ако бих Вас ја питала још много ствари немамо толико времена, па бих вас за крај питала како Вам се допала наша представа?

Представа је добра. Као да слушах свога сина, који је такође тинејџер. Савремена је, одлична идеја како преко сна унети у живот тинејџера неке ликове из литературе. Да ли ће то да успе или неће, не знам. Чини ми се да неће. Можда грешим...

Ретроспектива боравка у Будимпешти

После вишечасовне вожње Драмска секција Земунске гимназије је стигла у Будимпешту. Одмах по доласку сместили смо се у женски интернат. После кратког одмора од пута отишли смо до гимназије Никола Тесла. Јулка, директорка дома, показала нам је школу и упознала нас са њеним историјатом. Оно што нас је највише фасцинирало је кабинет за хемију и биологију који поседују апсолутно све што је потребно за огледе и вежбе који треба да се ураде.

Уследио је ручак, потом одлазак у позориште где се касније тог дана и играла представа *Нас, пази како читаш*. После сјајне изведбе представе о чему ће касније бити више речи ишли смо у провод са нашим сјајним домаћинима.

Сутрадан, 11.06.2014. био је резервисан за обилазак и упознавање Будимпеште, али и за повратак кући.

Дивно смо се провели, надамо се да ће се сарадња наше две школе наставити и да ће нам они доћи опет следеће године, али и да ћемо ми опет ићи код њих.

Светлана Станић III₁₀

Пре почетка представе урадили смо интервју са директорком женског дома, Јулком.

Много тога бих желела да Вас питам, па да кренемо од почетка.

Имам толико питања које желим да Вам поставим. За почетак, можете ли ми рећи нешто о историји Ваше гимназије Никола Тесла?

Зграда школе ради као Јужнословенска школа од 1954. године. Током ових политичких превирања и збивања 1995. године ми смо постали само Српска школа, а 2005. године смо примили име Никола Тесла.

Како је дошло до тога да се школа зове Никола Тесла?

Зна се ко је био Никола Тесла. Он је највећи ум, највећи научник српског рода. Ми нисмо математичка гимназија, него мањинска српска школа у сред Мађарске. Име Никола Тесла се на Мађарском језику лако изговара, то је врло битно. Сви су чули за њега. Мада многи Мађари не знају да је Никола Тесла српског порекла. Једном је у квизу *Милионер* било питање које је националности био Никола Тесла, али у понуђеним одговорима није била Србија. То је био други повод да гимназија носи баш његово име. Трећи повод је то што је он величанствен пример свим ученицима, свим младим генерацијама како треба да уче, да раде, да се труде, да покажу свету ко смо ми, Срби-рекла је то веома поносно.

Овде ученици живе по интернатима. Занима ме како се уопште долази до школе и до тих интерната?

Наша школа има 350 ученика. Али то нису само ученици, јер је у склопу те институције и вртић и основна школа. Они су углавном мађарски држављани.

У гимназији имамо пуно ученика који долазе из Србије. Они не полажу пријемни испит, јер у Мађарској тога нема. То је више информативни разговор где ми процењујемо да ли је тај ученик способан да живи у ђачком дому и у којој мери он жели да своје средњошколске дане проведе у иностранству држави.

Да ли Ваша гимназија има смерове као наша? Да ли идете по сменама? Од колико сати почињу и колико трају часови?

Ми смо општа гимназија. Радимо само пре подне. Часови почињу у 8h, трају 45 минута, а паузе по 15 минута. После подне су секције, тренинзи.

Док смо били у школи причали сте о правилима и законима која морају да се поштују. Рекли сте да се већ са 3 неоправдана часа смањује оцена из владања. Код нас је тај праг доста виши. Зашто је код Вас толико строго?

Што се неоправданих тиче то је изгласало наставничко веће. Са два неоправдана часа ученик има пет из владања, већ са три му се смањује оцена и не може је поправити те школске године. Мислим да је то сасвим у реду. Наше искуство нам говори да ако

пружимо мали прст, оде цела рука. Мора да се стави строга граница да би ученици схватили да ми њих озбиљно схватамо, али да би и они нас и школу схватили озбиљно.

Како изгледа један дан у интернату?

Устајање је у 6:45. До 7:30 морају да напусте дом, јер је тада доручак. Од 8 до 14:30 (најкасније) трају часови. После тога имају разне секције. Од 16:30 у дому креће обавезно учење када сви ученици морају да уче, да се спремају за следећи дан.. Вечера је у 19h. Од 19-21 имају активности у дому или ако немају неке опбавезе могу да оду сами у град, али само до 21h. Петком и суботом могу дуже да буду напољу, чак до 21:30.

Које секције постоје у Вашој школи?

Немамо много секција, јер ученици имају заиста пуно обавеза па не би било ни смисла. Имамо: драмску секцију, хор, имамо „Гимназијалац“ школске новине, ликовну секцију, имамо разне спортске секције, поготово екипних спортова. Спорт је код нас врло популаран. Министарство просвете прошле године је увело пет часова физичког васпитања. Они те часове не морају да буду искључиво у сали за физичко, могу да се баве било којим видом спорта. Тренери и професори који воде те секције морају да бележе ко је кад био ко није био на тим часовима, и кад не дођу добијају неоправдане изостанке као и за било који други час.

И то је то што се секција у школи тиче. У дому имамо: Српски језик, мађарски језик, хемија, народопис, креативне радионице, домаћинство. Кака школа, тако и дом има свој наставни план. И све је наравно на српском језику.

Били сте код нас. Како сте задовољни њиховом изведбом представе?

Јако сам задовољна. Баш сам била поносна на њих. Они су дали максимум од себе.

Шта очекујете од наше представе?

Искрено мислим да ћете и Ви бити добри и да ће и Ваша професорка, Сања, бити презадовољна вама.

Какви смо били као домаћини?

Били сте дивни. Па и предобри сте били.

Хвала Вам пуно на овом интервјуу. Надам се да ћете уживати у нашој као што смо ми уживали у Вашој представи.

Утисци о представи...

После представе наши глумци су добили јако велики аплауз, чак су и на бис изашли. Кратким питањима смо покушали да испитамо став публике о ономе што су видели.

Како вам се свидела представа?

- Неће ићи пешке за Београд. Били су феноменални. - возач мини буса.
- Представа је врло оригинална, духовита, креативна. Пријатно сам изненађена. Стварно сам уживала. Тако нешто и треба да буде тема у средњошколском животу. – једна од професорки.
- Супер, баш ми се пуно свидела.
- Шта ти се највише допало?- Све! Савршени сте, представа је била одлична.
- Који ти је лик био најзанимљивији? Сви су били одлични.
- Који ти је лик био најупечатљивији? - Марко Краљевић и Ромео.
- Волиш ли да читаш?- Помало; Хоћеш после представе читати више? – Хоћу!
- Дивно...
- Феноменално...
- Која је лектира код Вас за прву годину? – Исто као и код вас. Ја сам одушевљена. Јако је добро урађена и поучна.
- Има ли неко неку примедбу?- Не. Баш је таква каква треба да буде. Има доста хумора, поучна је, надамо се да ће и наша деца мање по интернету да копају и да ће више читати.

Професорка Каљевић о представи

Мој генерални утисак је, сада ћете ме убити, али морам да вам кажем. Нисте се играли, само сте одрадили! Не могу да кажем да вам се није играло, али се нисте играли. Много глумачки напредујете. Ликови су коначно оно што је требало да буду још за Крагујевац. Свиђа ми се карактер који добијају ликови. Запамтите то за следећу годину.

Онаква сцена се зове камерна и врло је честа. Имате је на малој сцени Народног позоришта, на малој сцени Атељеа 212, у Битефу... Снашли смо се мајсторски са сцеографијом. Решили смо пар немогућих ситуација.. Рекла сам вам да идемо у специфичне услове. Нисам вас лагала, изгледа да ми нисте довољно поверовали.

Знам да вам је био мали простор, климу су искључили чим сте изашли на сцену, рекавши да ће вам сметати звук. Видела сам да вам је јако вруће и јако тешко. Урадили сте велику ствар. Знам сигурно да сада нисте свесни величине овог играња. У животу ће вам пуно значити да сте играли на сцени Српског позоришта у Будимпешти које су Срби откупили. То позорише има једну посебну конотацију, коју немају наша. Опстати као мањина је велики успех. Све што сте видели сложиће вам се, наталожити и остати као једна лепа успомена.

Што се тиче представе било је добро, свидело се људима, мада нису после довољно дуго причали о представи, смо по две реченице право да вам кажем.